

ГАРАНТІЇ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ В КОНТЕКСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

В основі розбудови будь-якої правової держави лежить принцип пріоритетності прав та свобод людини, визнання їх найвищими цінностями, гарантування та належне їх забезпечення. Саме питанням закріплених у Конституції України прав та свобод людини і присвячені дані тези.

Цінність природних і невідчужуваних прав людини була відома іще за часів Античності. Окремі із них, як-от Декларація прав людини і громадянина, прийнята Національними зборами Франції 26 серпня 1789 року, донині становить основу чинного конституційного законодавства у правозахисній сфері [5, с. 190].

Нині жоден, навіть найпотужніший у механізмі держави орган влади не може забезпечити належні умови і засоби реалізації прав і свобод людини без дієвого законодавства у правозахисній сфері та поза взаємодії з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, інститутами громадянського суспільства.

Як відомо, закріплені чинною Конституцією України права і свободи людини відтворюють систему фундаментальних особистих і політичних прав людини, встановлених Загальною декларацією прав людини 1948 року, Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Міжнародним пактом про економічні, соціальні та культурні права 1966 року та іншими міжнародними договорами [4].

Однак нині недостатньо лише задекларувати і проголошувати принцип неухильного дотримання конституційних прав і свобод людини та громадянина. Українська держава зобов'язана створити дієві правові механізми, які дозволили б як усім особисто, так і різним соціальним групам, громадянському суспільству загалом і його інститутам зокрема повною мірою реалізовувати свої конституційні права і свободи. Очевидно, що ефективність реалізації прав і свобод людини нині визначається дієвістю їх гарантування в суспільстві, тобто, комплексом тих умов і засобів, правових механізмів, які дозволяють повно, всебічно і вчасно реалізовувати всю множину прав і свобод людини, які встановлюються Конституцією України.

Належний рівень розвитку суспільства та держави, в яких панує верховенство права, спонукає до утвердження спеціальних правових гарантій конституційних прав і свобод людини. Оскільки такі гарантії в сучасних державах отримують своє позитивне унормування, то в науці їх іще ототожнюють з юридичними гарантіями прав і свобод людини.

Слушною вбачається й пропозиція Голови Конституційного Суду України А. С. Головіна щодо доцільності підготовки Державної комплексної програми із посилення захисту прав і свобод людини і громадянина при здійсненні правосуддя в Україні. По цій проблематиці А. С. Головіним у 2013 році захищена дисертація [2, с. 1].

Аналізуючи систему інституційних гарантій прав і свобод людини в Україні, не можна оминути увагою й такий її важливий елемент, як органи виконавчої влади. Передовсім йдеться про Кабінет Міністрів України. Згідно з частиною першою статті 116 Конституції України саме уряд вживає заходів щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина. Тобто забезпечення реалізації державної політики в сфері утвердження і гарантування прав і свобод людини, яку послідовно проводить Президент України, Верховна Рада України, знаходить своє продовження та логічне завершення в правозахисній діяльності вітчизняного уряду [4].

Окремо хотілося б зупинитися на призначенні в системі гарантій прав і свобод людини єдиного органу конституційної юрисдикції нашої держави – Конституційного Суду України. Цей важливий суб'єкт правозахисної діяльності є відносно новим. Для вітчизняної конституційної теорії та практики спеціальні органи захисту конституції були практично невідомі до 90-х років ХХ ст. Правова охорона українських радянських конституцій покладалася на вищі органи державної влади й управління, які здійснювали дві основні функції – контроль за дотриманням радянських конституцій і забезпечення відповідності конституцій радянських союзних республік Конституції СРСР. Після прийняття нині чинної Конституції України 1996 р., яка чітко визначила систему правового захисту Основного Закону,

було ухвалено нині чинний Закон України «Про Конституційний Суд України» від 16 жовтня 1996 р., а також організовано постійну роботу цього конституційного органу [3, с. 10].

Слід зазначити, що до прикладу, голова Конституційного Суду Республіки Вірменія Г. Г. Арутюнян пише, що практика звернення громадян до Конституційного суду є дечим більшим, ніж звичайний захист прав і свобод людини. Цей інститут забезпечує реальну участь громадян у конституційному процесі й тим самим стає новим і ефективним механізмом реалізації безпосередньої демократії [1, с. 71].

Вважаємо, що система конституційних прав людини і громадянина в Україні охоплює теоретично максимально всеосяжний спектр прав і свобод у виборі способів і засобів життєдіяльності кожної людини, що проживає чи перебуває в нашій країні. І це, безумовно, позитивне надбання нашого суспільства.

Однак практична реалізація та захист цих прав і свобод майже щоразу наштовхуються на значні перепони і перешкоди, що мають як об'єктивний, так і суб'єктивний характер та є підґрунтям для невирішених проблем у цій сфері. Саме верховенство права як універсальний феномен формування оптимальної збалансованості суспільних, особистісних і державних відносин надає можливість кожній людині зреалізувати в повному обсязі власні права і свободи.

Підсумовуючи, слід зазначити, що удосконалення механізмів реалізації прав і свобод людини, дії та дієвості права, слугують створенню надійних гарантованих можливостей щодо захисту прав і свобод в умовах подолання економічної, соціальної та духовної криз.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Арутюнян Г. Т. Конституціоналізм: уроки, вызови, гарантії : сб. избр. публикаций и выступлений на междунар. форумах, посвящ. данной проблематике. Киев, Логос, 2011. С. 71.
2. Головін А. С. Захист прав і свобод людини і громадянина єдиним органом конституційної юрисдикції в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Київ, 2013. 20 с.
3. Коваленко В. Модернізація Конституції та реформа місцевого самоврядування в Україні. *Голос України*. 2013. 29 листоп. (№ 226). С. 10-11
4. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.
5. Полікарпов В. С. Лекції з історії світової культури. Київ: Знання, 2000. 359 с.

О.М.Гумін

д.ю.н., завідувач кафедри кримінального права і процесу

Х. Т.Зубрицька

студентка 1-го курсу, групи ПВ-14

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СУДДІВ

Діяльність судді стосовно здійснення правосуддя вимагає гарантування принципів законності, безсторонності, дотримання верховенства права тощо. Судді є незалежними та недоторканими, і це гарантує Конституція України [1, с.141].

У своїй діяльності щодо здійснення правосуддя суддя є незалежний від незаконного впливу, тиску чи будь-якого втручання. Однак, за свої дії він може нести відповідальність. Якщо, звичайно, для цього є підстави, закріплені законом. В Законах України закріплені особливий порядок притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності. Така відповідальність має спеціальний характер. Дослідження підстав, а також механізм притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності встановлені в Законі України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 року [3].

Незалежне ставлення суддів до виконання своїх обов'язків, забезпечується системою правових засобів, одним з яких, власне, є дисциплінарна відповідальність. Застосування дисциплінарних засобів хоча і не єдиний, але досить таки ефективний метод протидії порушенням дисципліни з боку суддів. Вважаю, що саме це обумовлює необхідність такого механізму відповідальності суддів, який робить її адекватним засобом забезпечення належного правосуддя, при цьому, зберігаючи баланс між тим самим механізмом притягнення носіїв судової влади до відповідальності та гарантіями суддівської діяльності.

У 2011 році зафіксовані показники притягнення суддів, а саме, Вища кваліфікаційна комісія суддів України притягнула до дисциплінарної відповідальності 149 суддів, звільнено було 7. У 2012 р.